

PKF IMPACTRAPPORT

JAAR 1: 2023/2024

Inhoudsopgave

1. Preambule.....	3
2. Van idee tot fonds.....	4
3. Impact.....	6
3.1 Geografische dekking	6
3.2 Inclusie.....	9
3.3 Werkgelegenheid.....	11
3.4 Productie.....	12
3.5 Productenontwikkeling.....	13
3.6 Gender en jeugd	13
4. Conclusies en aanbevelingen.....	16

1. Preambule

Het Productie Krediet Fonds, hierna te noemen PKF, is thans ruim één jaar volledig operationeel. Het Bestuur van het Fonds heeft derhalve het voornemen geuit om de impact die het Fonds tot dusverre heeft gehad, inzichtelijk te maken. Hoewel één jaar een te korte periode is om de volledige gevolgen van het Fonds op de economie, het gedrag en de productiviteit daadwerkelijk te meten, kunnen enkele berekeningen en het daaruit voortvloeiende overzicht een indicatie geven van de mogelijke toekomstige effecten. Dit kan op zijn beurt bepalen in hoeverre de door het Bestuur vastgestelde richtingen geldig zijn en in overeenstemming zijn met de oorspronkelijke doelstelling van het Fonds.

Voorts kunnen dergelijke berekeningen een licht werpen op, of tenminste een indicatie geven van, onbekende variabelen die van invloed zijn op het gewenste gedrag en de doelstellingen voor het Fonds en zijn doelgroepen. In het verlengde hiervan zal deze onderneming derhalve open gebieden belichten die niet door het beleid van het Fonds worden geadresseerd en die nadere aandacht behoeven.

Het Fonds zelf is evenwel een moedige poging tot verandering in Suriname met zijn focus en benadering. Export, productiviteit en werkgelegenheid zijn veelal slechts letters op beleidsdocumenten en in de mond van menig criticus. Zelden hebben dergelijke uitingen geresulteerd in concrete, tastbare mechanismen, laat staan in hun transformerende effecten op de samenleving. Het is belangrijk op te merken dat er nog veel meer acties nodig zijn om echte maatschappelijke verandering te realiseren. Daartoe opereert het Fonds veelal in een omgeving waar elementen niet bevorderlijk zijn voor de doelstellingen van het Fonds.

Dit document beoogt aan te tonen in hoeverre het Fonds in staat is geweest die transitie in gang te zetten.

2. Van idee tot fonds

Het idee van wat uiteindelijk het Productie Krediet Fonds is geworden, ontstond in maart 2021. De Minister van Financiën en Planning heeft een taskforce verzocht om te onderzoeken hoe met beperkte financiële middelen, maximaal rendement kon worden behaald. Gezien het feit dat Suriname destijds trachtte uit een financiële crisis te geraken, lijkt dit verzoek logisch. In het bedrijfsleven is dit echter de norm: "*hoe maximaliseer ik mijn rendement op investering?*". Eind april werd het rapport aan de Minister gepresenteerd na raadpleging van een breed scala aan sectoren en twee van de grotere ondernemersorganisaties.

Met dit rapport initieerde de Minister de totstandkoming van een wet die een fonds zou instellen, gericht op het zodanig verdelen van de middelen dat dit een optimaal resultaat zou opleveren, of op zijn minst een filter zou hanteren om te voorkomen dat geld zou worden verspild aan niet-productieve of contraproductieve ondernemingen. In december 2022 passeerde de wet formeel het parlement en werd het PKF een realiteit. De hoofddoelstellingen van het fonds zijn:

- Het vergroten van het concurrentievermogen van ondernemingen;
- Het verbeteren van de productiviteit, door middel van bedrijfsefficiëntie, waarde toevoeging en diversificatie;
- Het creëren van werkgelegenheid;
- Het stimuleren van innovatie.

Het Bestuur van het Fonds werd in februari 2023 geïnstalleerd en de beheersovereenkomst tussen het Ministerie van Financiën en Planning (de financier) en de Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V. (hierna te noemen NOB) werd ondertekend. Het Bestuur ving onmiddellijk aan met zijn werkzaamheden. Al snel werd duidelijk dat de bestuursstructuur, de te hanteren regels en de bedrijfsvoering van het Fonds vanaf de basis moesten worden opgebouwd. Derhalve had het Bestuur, ondanks wekelijkse vergaderingen, samen met de NOB nog 6 maanden nodig om de structuur, processen, beleidslijnen, limieten, risicoprofielen, voorlichting en bereik (outreach), etc. op

te zetten om het Fonds van de grond te krijgen met inachtneming van de beginselen van goed bestuur.

Het volgende werd vastgesteld:

- a) PKF-beleid
- b) Bestuursreglement, inclusief (maar niet beperkt tot):
 - o Stemprocedure
 - o Belangenverstrengeling
- c) Definitie van rollen en verantwoordelijkheden
- d) Leningsvoorwaarden
- e) Definities van bepaalde begrippen
- f) Geschiktheidscriteria
- g) Risicoprofiel en risicotolerantie
- h) Outreach-programma
- i) Operatonele- en Evaluatiecriteria

Zelfs met al het bovenstaande op zijn plaats, is de werking van het Fonds een proces geweest van het spreekwoordelijke "al doende leert men" en gaandeweg zijn bepaalde aanvullende maatregelen ingevoerd, terwijl sommige maatregelen zijn aangepast en bijgesteld.

De eerste leningen zijn in augustus 2023 verstrekt. Hoewel er regelmatig wordt gerapporteerd aan het Ministerie van Financiën en Planning, hebben deze rapporten meer betrekking op de financiële cijfers (inkomsten en uitgaven). Hetzelfde geldt voor de jaarrekening en het jaarverslag. Het bestuur achtte het noodzakelijk verder te gaan dan deze cijfers en de daadwerkelijke impact (rekening houdend met de bovengenoemde doelstellingen van het Fonds) op het bredere landschap weer te geven. De volgende pagina's geven deze weer.

3. Impact

Het PKF heeft volgens de wet de volgende doelstellingen:

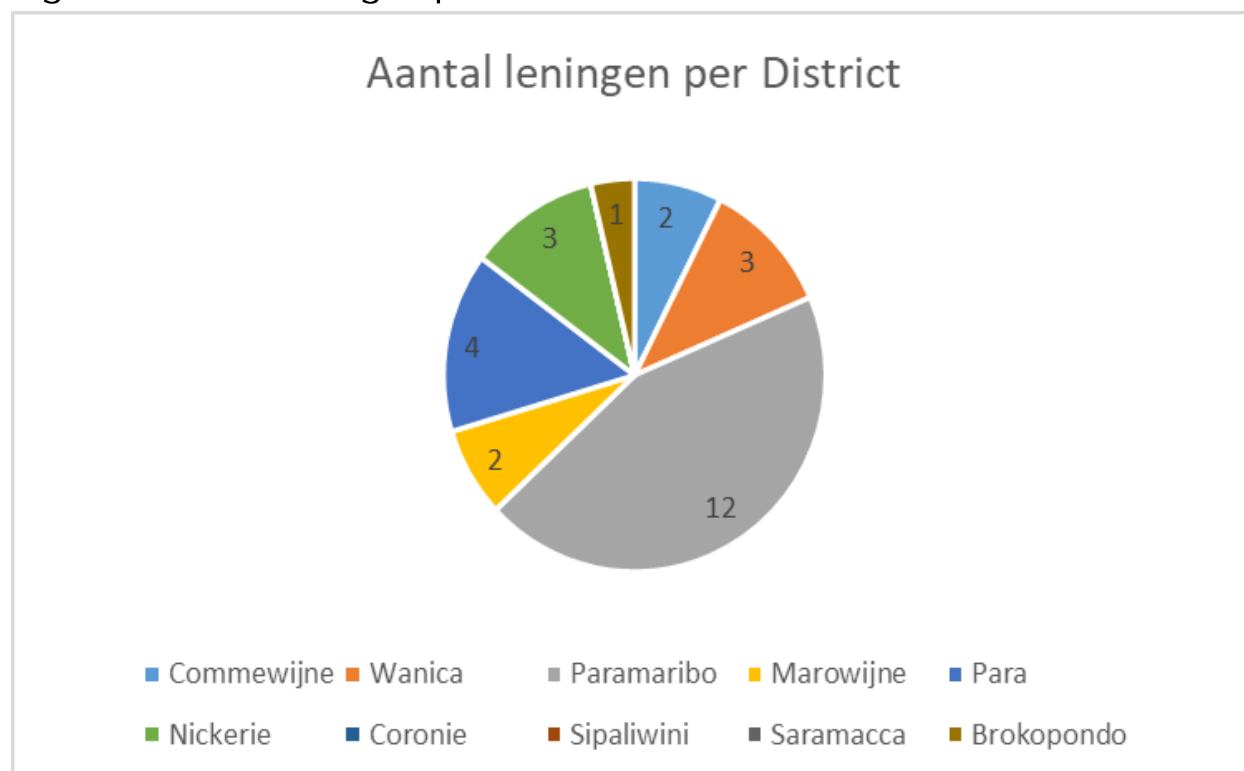
- ▲ Het duurzaam versterken van de concurrentiepositie en de verdien capaciteit van ondernemingen;
- ▲ Het bevorderen, vergroten en verduurzamen van de productie van waarde toevoegende producten en diensten bestemd voor de export, of die import vervangend zijn;
- ▲ Het stimuleren van innovatie en diversificatie van de productie;
- ▲ Het verbeteren van de bedrijfsefficiëntie van ondernemingen in ruime zin;
- ▲ Het creëren van permanente werkgelegenheid.

Deze zijn moeilijk direct en op korte termijn te meten. Dergelijke doelstellingen worden derhalve onderverdeeld in kleinere componenten, waarvoor gegevens zijn verzameld in communicatieve formats.

3.1 Geografische dekking

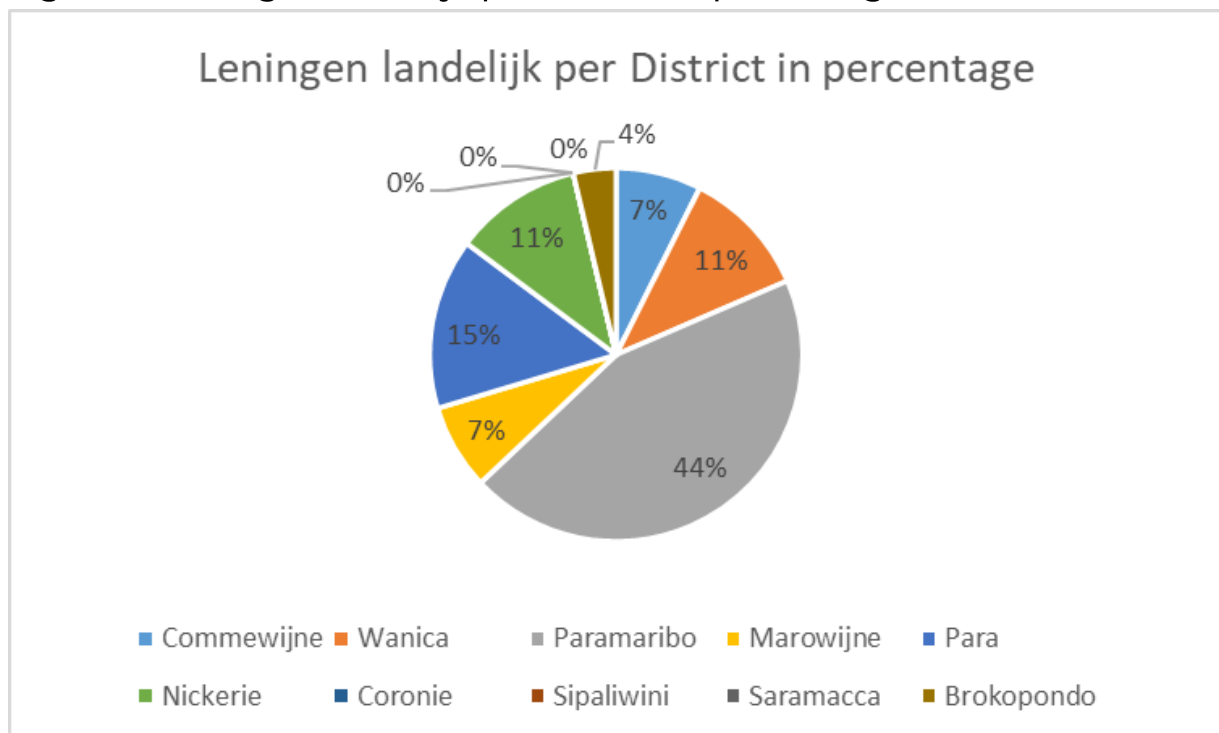
De onderstaande grafiek toont het aantal verstrekte leningen per district. Opmerkelijk is dat in de districten Saramacca, Sipaliwini en Coronie nog geen leningen zijn verstrekt. Met name in het geval van Saramacca is dit opmerkelijk, aangezien het vele bedrijven heeft, hoewel veel daarvan actief zijn in de primaire agrarische sector, een sector die het PKF niet bedient.

Figuur 1: Aantal leningen per district

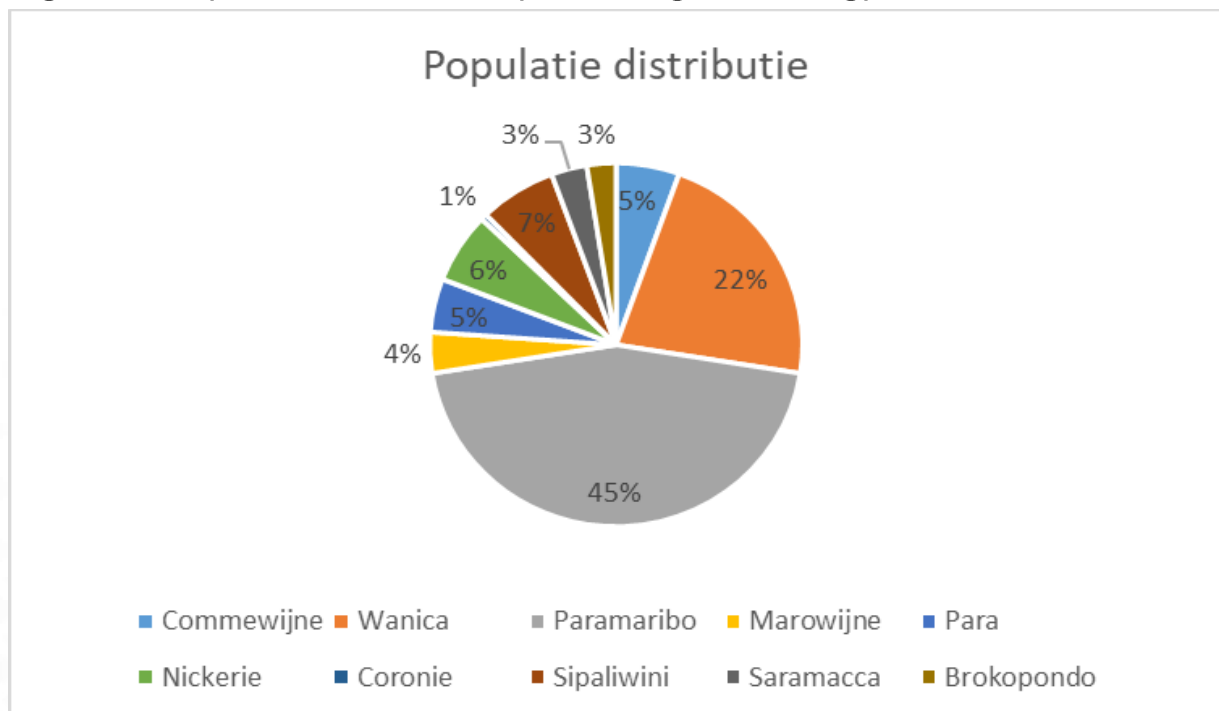

Om inzicht te krijgen in de vertegenwoordiging van de verstrekte leningen ten opzichte van de actieve bedrijven in een bepaald district, zijn de onderstaande grafieken geproduceerd. De eerste grafiek is dezelfde als de bovenstaande, zij het in percentages weergegeven, en de onderste geeft de bevolkingsverdeling over districten in percentages weer (hoewel de gegevens enigszins verouderd zijn). Met andere woorden, de bevolkingsomvang wordt gebruikt als benadering voor een indicatie van de stratificatie van bedrijven over districten (aangezien deze specifieke gegevens niet betrouwbaar beschikbaar zijn). Afgezien van de eerdergenoemde districten waar geen leningen zijn verstrekt, lijken de districten Para, Marowijne en Nickerie enigszins onderbedeeld, terwijl Paramaribo, Brokopondo en Commewijne min of meer in lijn zijn. Anderzijds lijkt Wanica een sterke uitschieter te zijn.

Figuur 2: Leningen landelijk per district in percentage

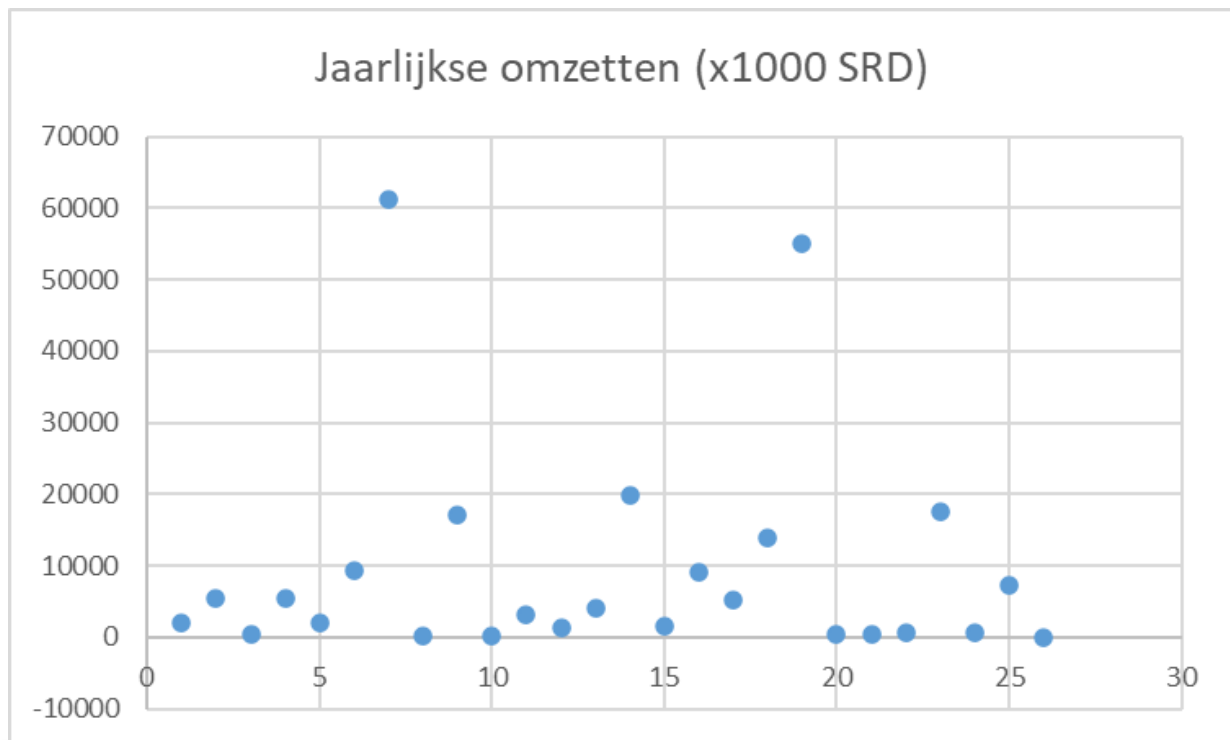
Figuur 3: Populatie distributie (bevolkingsverdeling)

3.2 Inclusie

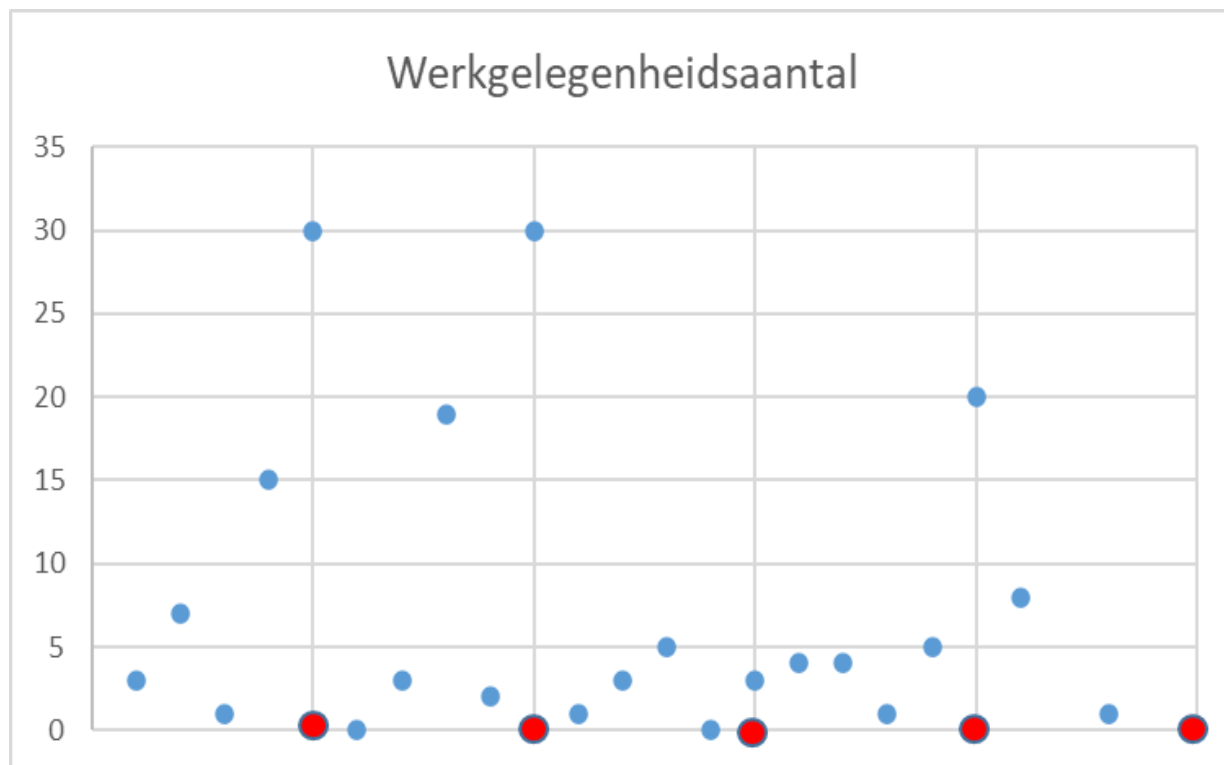
De onderstaande grafieken tonen de jaarmzet voor elk van de succesvolle aanvragers en grafiek 5 hun werkgelegenheidscijfers. Deze grafieken laten zien dat het PKF met succes kleine en middelgrote ondernemingen (MKB) heeft bereikt, en zelfs enkele micro-ondernemers. Sommige bedrijven hebben een uitzonderlijk hoge omzet, wat wijst op grotere of meer gevestigde ondernemingen onder de aanvragers.

Figuur 4: Omzetgegevens voor elk van de aanvragers

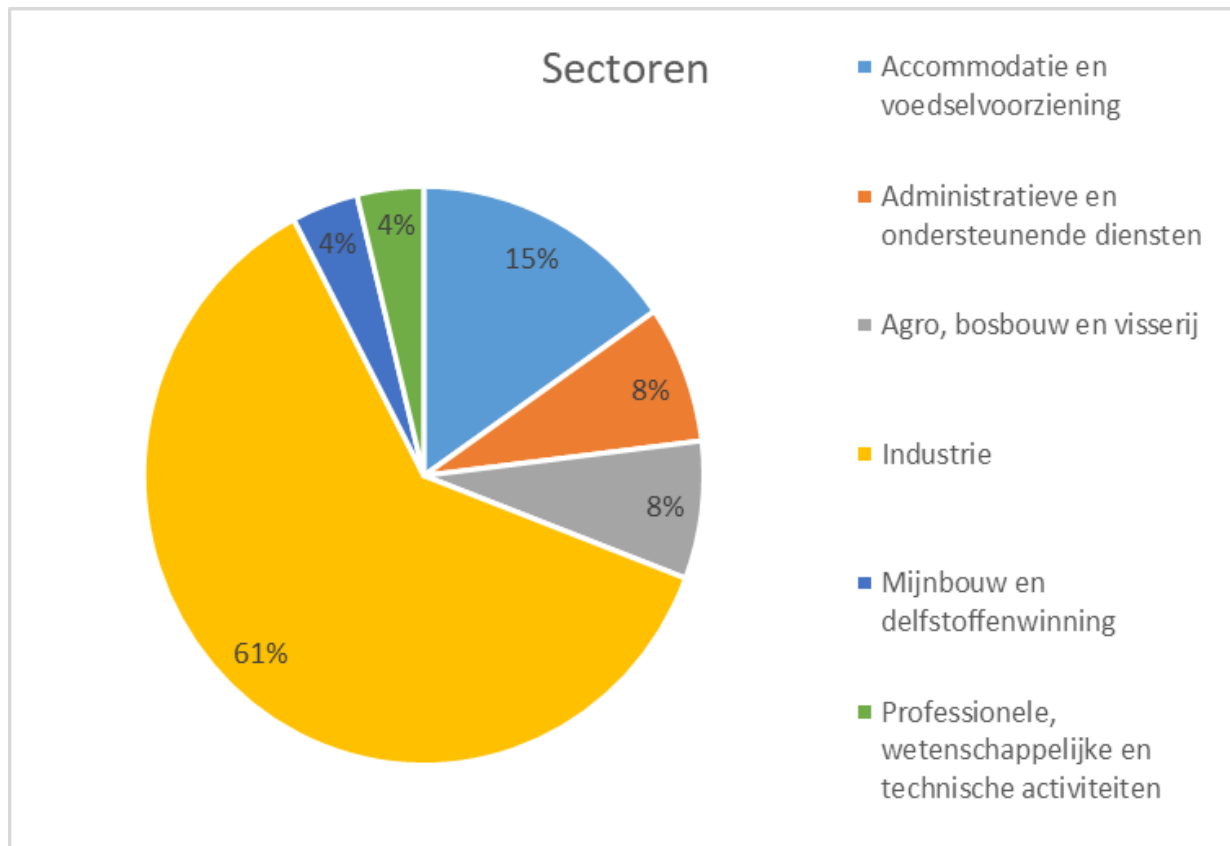
Grafiek 5 toont variërende werkgelegenheidsniveaus, waarbij de meeste bedrijven minder dan 10 werknemers hebben. Enkele bedrijven hebben meer dan 30 werknemers, wat wijst op potentieel voor aanzienlijke werkgelegenheidsschepping in bepaalde gevallen.

Figuur 5: Werkgelegenheidsaantal van elke succesvolle aanvrager

Grafiek 6 toont de verstrekte leningen voor verschillende sectoren. Zoals de naam al doet vermoeden, is een grote meerderheid van de door het PKF verstrekte leningen verdeeld over productiesectoren.

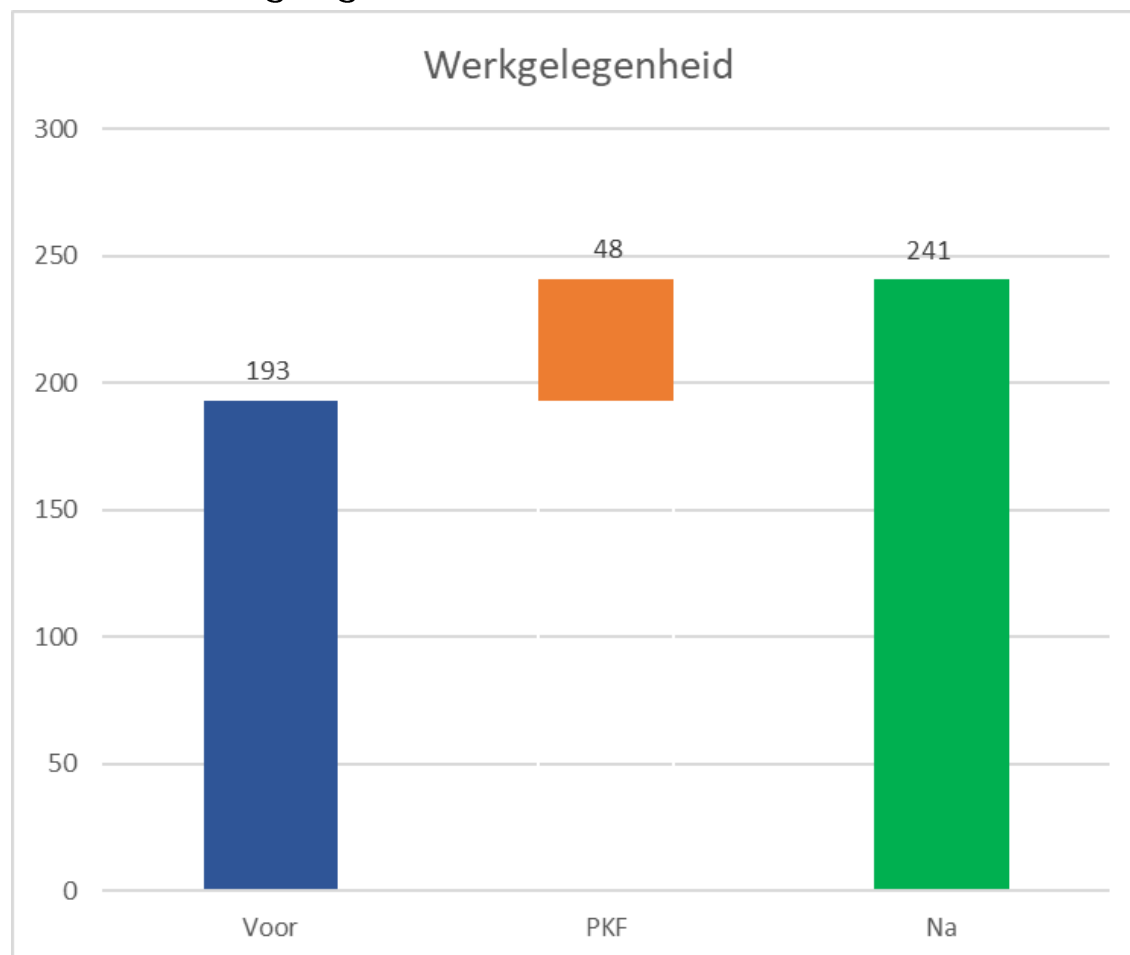
Figuur 6: Verstrekte leningen per sector

3.3 Werkgelegenheid

De toename van de werkgelegenheid bedraagt bijna 25%, oftewel 48 FTE, zoals hieronder weergegeven.

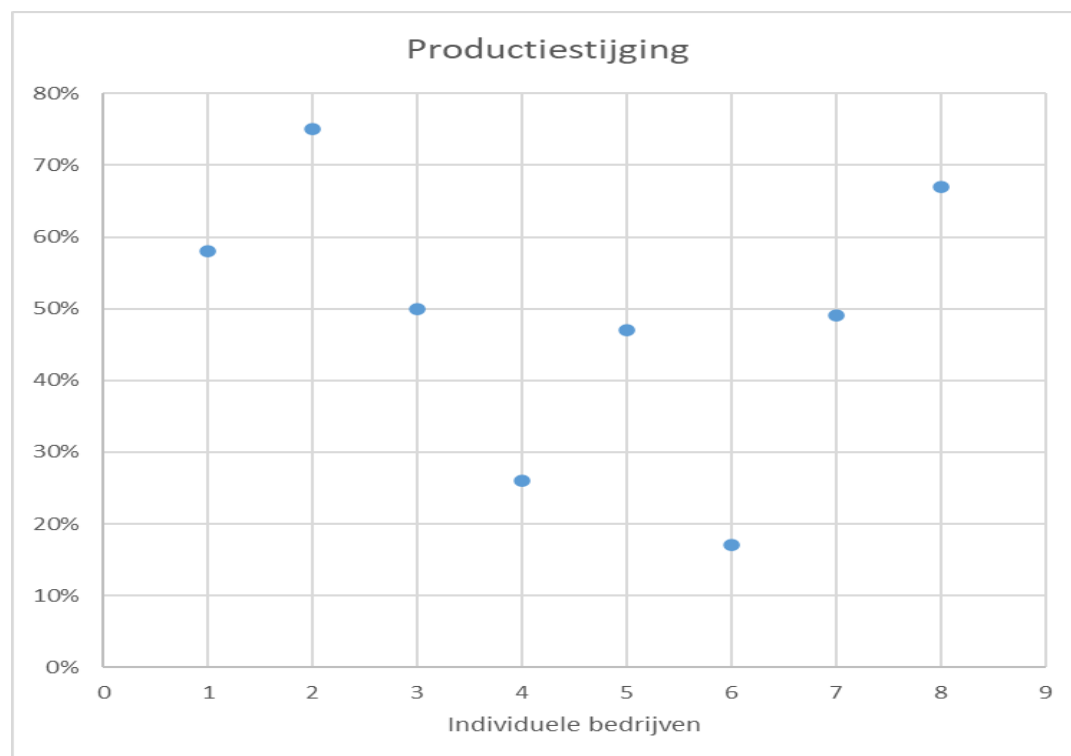
Grafiek 7: Werkgelegenheidstoename

3.4 Productie

De bedrijven die met succes een lening hebben aangevraagd voor een verhoging van de productie(capaciteit) zijn weergegeven in de onderstaande grafieken. Voor deze bedrijven bedraagt de gemiddelde productiestijging 49%.

Grafiek 8: Productiestijging

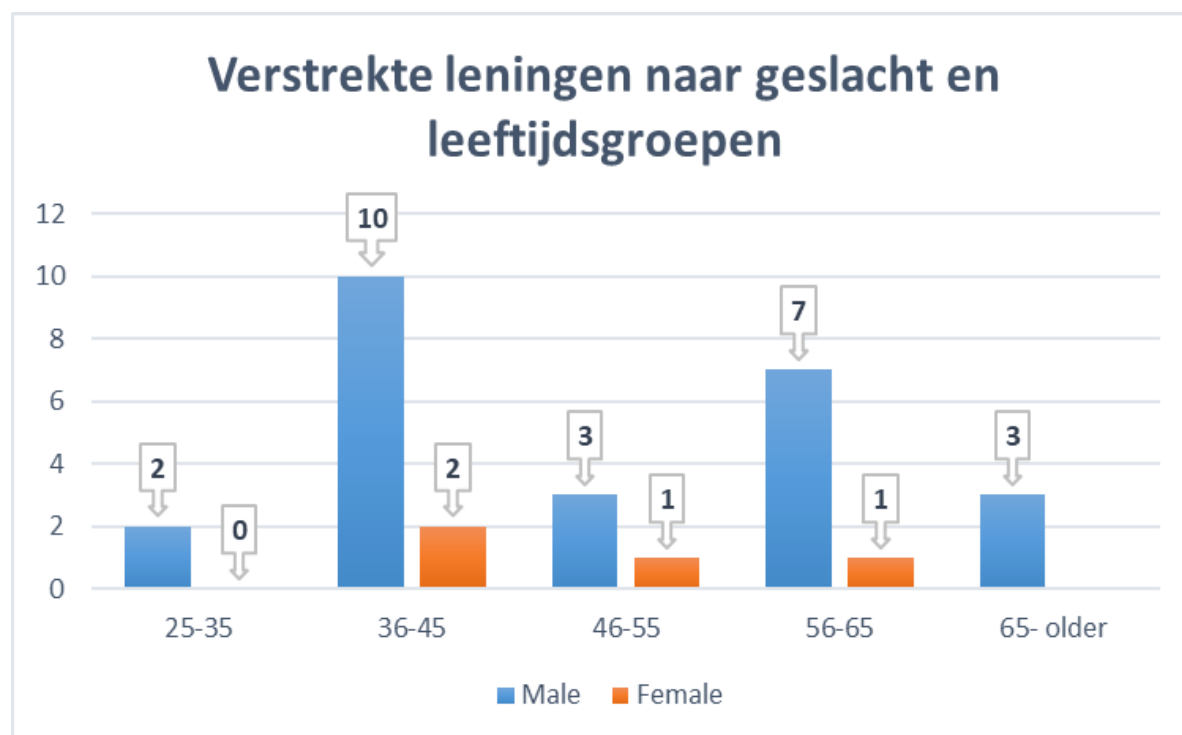
3.5 Productenontwikkeling

In drie gevallen waren de leningen gericht op de ontwikkeling van nieuwe producten. Voorbeelden zijn nieuwe (bewerkte) bouwmaterialen en 2.6 Gender en jeugd transportvoertuigen (met name kleine ambachtelijke boten).

3.6 Gender en jeugd

De onderstaande grafiek toont informatie over de verstrekte leningen, gespecificeerd naar geslacht en leeftijdsgroepen.

Grafiek 9 Leningen naar geslacht en leeftijd

De volgende gegevens kunnen uit deze grafiek worden geëxtraheerd:

- 25 van het totaal aantal leningen (29) zijn goedgekeurd voor bedrijven geleid/eigendom van mannen, terwijl slechts 4 van de 29 leningen bedrijven betreffen die geleid/eigendom zijn van vrouwen.
- De grootste leeftijdsgroep die leningen heeft goedgekeurd gekregen is de leeftijdsgroep 36 tot 45 jaar, in totaal 12 leningen, gevolgd door de leeftijdsgroep 56 tot 65 met in totaal 8 goedgekeurde leningen.
- We zien nog steeds bedrijven geleid door personen in de leeftijdsgroep van 65+ die behoefte hebben aan leningen. Deze leningen worden verstrekt met de zekerheid van bedrijfscontinuïteit, namelijk een andere persoon binnen het bedrijf die de leiding kan overnemen wanneer de huidige directeur/eigenaar met pensioen gaat.

Conclusies inzake gender en jeugd:

- We dienen het fonds verder te promoten voor jongere ondernemers/starters in de leeftijdsgroep van 25 tot 35 jaar. Tot nu toe zijn slechts 2 leningen verstrekt aan personen in deze specifieke leeftijdsgroep. De leeftijdsgroep van 46-55 heeft eveneens niet veel goedgekeurde leningen.
- We kunnen ook zien dat gevestigde bedrijven, die te vinden zijn in de leeftijdsgroepen 56 tot 65 en 65 en ouder, nog steeds een aanzienlijke behoefte hebben aan financiële ondersteuning om deze gevestigde bedrijven voort te zetten/moderniseren.

4. Conclusies en aanbevelingen

Onderstaand de conclusies en aanbevelingen:

- I. Enkele ontbrekende indicatoren die in de toekomst dienen te worden bijgehouden zijn:
 - a) Arbeidsproductiviteit
 - b) Innovatie
- II. Er dienen hypothesen te worden opgesteld om rekenschap te geven van de ontbrekende districten.
- III. Verdere afbakening van sectoren is nuttig in de statistieken, en scheefheid in sectoren dient te worden aangepakt.
- IV. Deze hypothesen dienen te worden getoetst in het outreach-/marketingprogramma.
- V. Technische assistentie voor verdere innovatie en productontwikkeling.

Er is een redelijk goede geografische spreiding van leningen, in lijn met de doelstelling van het PKF om de productie en werkgelegenheid in verschillende regio's te stimuleren. Dit was ook een speciaal verzoek van de Minister van Financiën en Planning bij de officiële lancering van het PKF. Voorts zijn de drie gevallen waarin leningen werden gebruikt voor de ontwikkeling van nieuwe producten in overeenstemming met de innovatiedoelstellingen van het PKF.

Over het algemeen kan worden gesteld dat een relatief klein fonds als het PKF in zijn eerste jaren buitengewoon succesvol is geweest, met een toename van 25% in werkgelegenheid en 49% in omzet bij de bediende bedrijven (niet landelijk) en de introductie van drie nieuwe product(typen) bij de succesvolle aanvragers. Dit is een indicatie dat de vastgestelde strategie reeds de eerste sterke tekenen vertoont en een agressieve voorwaartse stuwning vereist is.

Veel van de aanvragers die een lening hebben ontvangen, vertonen meer groeipotentieel, maar zij zouden enige aanvullende hulp nodig hebben die niet

beperkt is tot financiën. In de verschillende sectoren en bij de verschillende leningen hebben we gezien dat technische bijstand van eminent belang is om ondernemers te helpen het volgende niveau in hun bedrijfscyclus te bereiken.

Het bestuur onderzoekt een product voor technische bijstand om de impact van het fonds op sociaaleconomische schaal verder te vergroten. De Minister van Financiën en Planning heeft het belang en het gebruik van technische bijstand voor de verwezenlijking van de doelstellingen van het PKF benadrukt.

Het is van belang om op te merken dat het PKF ook afhankelijk is van externe factoren, die de impact van leningen en de tevredenheid van kredietverstrekkers beïnvloeden. Er zijn externe instellingen die essentieel zijn voor veel ondernemers om hun ervaring met financiële inclusie te verbeteren, maar die niet altijd de benodigde diensten op een optimaal niveau leveren.

In toekomstige edities van het “impact statement” rapport, zodra gegevens beschikbaar zijn, zal worden getracht de volgende parameters op te nemen om de “impact” van het PKF breder te meten:

- I. Waarde toevoeging: hoe PKF-leningen bijdragen aan waarde toevoeging, zoals vermeld in artikel 1 van de PKF-wet.
- II. Export en importsubstitutie: hoe PKF heeft bijgedragen aan export of importsubstitutie, zoals vermeld in de doelstellingen van de wet.
- III. Bedrijfsefficiëntie: hoe kredieten de bedrijfsefficiëntie hebben verbeterd, een expliciet doel genoemd in artikel 2 van de wet.
- IV. Duurzaamheid van kredieten: informatie over terugbetalingscapaciteit en het revolverend karakter van het PKF, zoals vermeld in artikel 12 van de wet.
- V. Concurrentiepositie: analyse van hoe kredieten de concurrentiepositie van gefinancierde bedrijven hebben versterkt, met name de oudere bedrijven.
- VI. Afstemming op nationaal beleid: een analyse van hoe PKF-resultaten aansluiten bij bredere nationale ontwikkelingsdoelen, bijvoorbeeld het Meerjaren Ontwikkelings Plan, zou de relevantie van het fonds verder onderstrepen.

Aldus behandeld en goedgekeurd op de bestuursvergadering van dinsdag 05 november 2024.

Het Bestuur van PKF

De Beheerder van PKF

Amrish D. Lachman
Voorzitter

Sandy S. Cameron
President-directeur NOB

Wilgo Bilkerdijk
Ondervoorzitter

Shalini K. Khedoe
Commercieel directeur NOB

Robert de Clercq, secretaris

Satcha Jabbar, lid

Sharma Betterson, lid

Gilbert van Dijk, lid

Amit Chandansingh